

PARTER OCH DOMSLUT

Jan Axelsson

Parter

Tilltalad

Jan Axelsson, 19681023-1974
Sekretess på adress

Offentlig försvarare
Advokat Nils Hillert
Process Advokatbyrå HB
Birger Jarlsgatan 73-75, 1 tr, 113 56 Stockholm

Åklagare

Senior åklagare Lucas Eriksson
Åklagarmyndigheten
City åklagarkammare i Stockholm
Box 70296, 107 22 Stockholm

Domslut

Åtal som Jan Axelsson frikänns från

Brott mot lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor (12 tillfällen), 2022-10-30 – 2023-02-28, 7 § lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 21 kap 3 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på Jan Axelssons adressuppgifter i denna dom.

Ersättning och återbetalning

Nils Hillert ska få ersättning av staten med 41 745 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 30 134 kr arbete
- 3 262 kr tidsspillan
- 8 349 kr mervärdesskatt

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

Besöksadress
Rådhuset, Scheelegatan
7
Stockholm

Expeditionstid
måndag–fredag
08:00–16:00

Telefon
08- 561 650 00

E-post
stockholms.tingsratt@dom.se
Webb
www.stockholmstingsratt.se

YRKANDEN

Stämningsansökan 2024-08-23, Åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Jan Axelsson ska dömas för brott mot lagen om ansvar för elektroniska anslagstavlor enligt 7 § lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor.

Åklagaren har angett följande gärningsbeskrivning.

Jan Axelsson har, av grov oaktsamhet, underlåtit att ta bort meddelanden som uppenbarligen innehåller hets mot folkgrupp från sidan www.flashback.org för vilken han är tillhandahållare. Det hände vid tolv tillfällen under perioden från och med den 30 oktober 2022 till och med den 28 februari 2023 på okänd plats, Sverige enligt nedan.

Brottstid	Kommentar	Sidhänvisning
2022-10-30	nr. 35	s. 49
2023-01-24	nr. 6	s. 35
2023-02-01	nr. 18	s. 41
2023-02-03	nr. 10	s. 37
2023-02-04	nr. 20	s. 42
2023-02-05	nr. 22	s. 73
2023-02-06	nr. 41	s. 52
2023-02-11	nr. 36	s. 50
2023-02-14	nr. 33	s. 48
2023-02-23	nr. 39	s. 51
2023-02-25	nr. 38	s. 51
2023-02-28	nr. 40	s. 52

INSTÄLLNING

Åklagaren har förklarat att de meddelanden som avses i åtalet är sådana som har sänts in av en användare. Åklagaren har vidare anfört att de brottstider som angetts i åtalet är de dagar då brotten ska anses vara fullbordade.

Jan Axelsson har motsatt sig ansvar för brott. Han har medgett att han är tillhandahållare av webbforumet och att de i åtalet angivna meddelandena har sänts in dit. Han har ifrågasatt att meddelandenas innehåll uppenbart utgör hets mot folkgrupp. Han har tagit bort meddelandena när han fick kännedom om dem och har haft sådan uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten. Han har – under alla förhållanden – inte varit grovt oaktsam.

UTREDNINGEN

Jan Axelsson har hörts. Åklagaren har som bevisning åberopat anmälan, skärmbavbilder som utvisar de meddelanden som åtalet avser, information om forum och underforum på Flashback, användarregler för Flashback och uppgifter om hur rapportering av inlägg görs.

DOMSKÄL

Åtalet avser ansvar för brott enligt lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor (den s.k. BBS-lagen). En elektronisk anslagstavla är enligt 1 § i lagen en tjänst för förmedling av meddelanden. Definitionen av en elektronisk anslagstavla innefattar alla tjänster där någon inrättar en möjlighet för användare att sända in egna meddelanden och ta del av andras meddelanden (se prop. 1997/98:15 s. 9). Webbforumet Flashback är en elektronisk anslagstavla i lagens mening.

Tillhandahållaren är den eller de som leder verksamheten där tjänsten erbjuds (se prop. 1997/98:15 s. 10). Jan Axelsson, som är grundare av och verkställande direktör för Flashback, har varit tillhandahållare av webbforumet.

Av 5 § första stycket i BBS-lagen framgår att den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla är skyldig att från tjänsten ta bort ett av en användare till anslagstavlan insänt meddelande, om meddelandets innehåll uppenbart är sådant som avses i bl.a. bestämmelsen om hets mot folkgrupp i 16 kap. 8 § brottsbalken. För att kunna fullgöra sin skyldighet enligt 5 § i BBS-lagen ska tillhandahållaren enligt 4 § i samma lag ha sådan uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten. Enligt 7 § i lagen kan den som av grov oaktsamhet bryter mot 5 § första stycket dömas till ett straff.

En första förutsättning för att straffansvar ska kunna bli aktuellt är att tingsrätten bedömer att innehållet i åtminstone något av de tolv meddelanden som sändes in till webbforumet av olika användare under oktober 2022 – februari 2023 uppenbart utgjort hets mot folkgrupp. Brotten fullbordades, enligt åklagaren, när meddelandena funnits på forumet i två veckor utan att ha tagits bort. Tingsrättens prövning av om meddelandena uppenbart utgjort hets mot folkgrupp ska, enligt grunderna för 5 § lagen (1964:163) om införande av brottsbalken, utgå från den lydelse av paragrafen om hets mot folkgrupp som gällde vid tiden för de åtalade gärningarna (se SFS 2018:1744). Till hets mot folkgrupp enligt den lydelsen av paragrafen räknas ett uttalande eller annat meddelande som sprids och som hotar eller uttrycker missaktning för en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer med anspelning på ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning eller könsöverskridande identitet eller uttryck.

Tingsrätten konstaterar att vart och ett av meddelandena har skrivits utanför den privata sfären i trådar som har haft ett större antal kommentarer. Det står alltså klart att de har fått den spridning som krävs.

Frågan är då om vart och ett av meddelandena har innehållit sådant hot eller sådan missaktning som avses i paragrafen.

I rättsfallet NJA 2023 s. 246 prövade Högsta domstolen ett uttalande som gjordes i annat sammanhang än det som är aktuellt i förevarande mål. Utgången i det målet har därför begränsad bäring på den prövning som tingsrätten nu har att pröva. Högsta domstolen gjorde dock vissa allmänna uttalanden om vad som avses med missaktning. Dit räknas förtal och smädelser liksom andra kränkande omdömen, såsom uttalanden och andra meddelanden som är nedläggande eller förnedrande för en viss folkgrupp. Meddelandet ska bedömas med utgångspunkt i det budskap som det förmedlar snarare än genom en textkritisk granskning av de exakta ordalagen. Det ska göras en objektiv bedömning av hur meddelandet framstår. Hur en mottagare haft anledning att uppfatta innehållet är centralt för prövningen. Det sagda utesluter inte att det närmare innehållet i ett uttalande har betydelse, t.ex. att det innefattar ett omotiverat och påtagligt kränkande ordval. Inte varje yttrande som innehåller negativa omdömen om en viss grupp är straffbelagt. Uttalanden som kan ses som saklig kritik faller utanför det straffbara området för hets mot folkgrupp.

Enligt förarbetena kan straffansvar endast komma i fråga ifall det står fullt klart att gränsen för en saklig och vederhäftig diskussion om gruppen i fråga har överskridits. Kriminaliseringen ska inte utgöra ett hinder mot opinionsfriheten eller ett hot mot den fria åsiktsbildningen och påståenden som bäst bemöts eller tillrättaläggs genom en fri och öppen debatt bör inte omfattas. Hänsynen till opinionsfriheten eller kritikrätten bör dock inte kunna åberopas till skydd för uttalanden som uttrycker missaktning för en grupp på grund av att gruppen t.ex. är av en viss nationalitet och av denna anledning skulle vara mindre värd. Samtidigt framhålls att det måste tolereras att det ibland ges uttryck för åsikter som inte överensstämmer med i samhället allmänt accepterade värderingar. (Jfr prop. 1970:87 s. 61 och 130, prop. 2001/02:59 s. 35 och 36 samt KU 1981/82:24 s. 5.)

Med hot i paragrafen om hets mot folkgrupp avses även andra hot än sådana som är straffbelagda som olaga hot eller som olaga tvång. I stället ges ordet

samma innebörd som i allmänt språkbruk. (Se Bäcklund m.fl., Brottsbalken, kommentaren till 16 kap. 8 §, utgåva 2025).

Högsta domstolen underströk i det tidigare angivna rättsfallet att eftersom bestämmelsen om hets mot folkgrupp innebär en begränsning av yttrandefriheten ska den tolkas restriktivt. Bestämmelsen ska också ses i ljuset av den yttrandefrihet som är garanterad enskilda enligt 2 kap. regeringsformen och artikel 10 i Europakonventionen.

Tingsrätten konstaterar att flera av meddelandena innehöll kränkande benämningar på personer med en viss hudfärg eller med en viss trosuppfattning (kommentarer nr 6, 33, 35, 36, 38, 39, 40 och 41). Vissa meddelanden pekade ut personer med en viss hudfärg eller med härkomst från en viss region i världen som brottsliga eller ociviliserade (kommentarer nr 33, 36 och 40). Flera meddelanden hade innebörden att personer med en viss hudfärg eller ett visst nationellt ursprung är ointelligenta (kommentarer nr 22, 35 och 41). Ett meddelande (kommentar nr 18) måste uppfattas på det sättet att personer med ett visst nationellt ursprung jämfördes med djur på en djurpark och att de var odugliga. En annan kommentar förmedlade – sedd i sitt sammanhang – budskapet att personer med en viss trosuppfattning har sex med djur (kommentar nr 10).

Tingsrätten bedömer att de elva angivna meddelandena inte till någon del har utgjort en saklig och vederhäftig kritik av en folkgrupp eller annan sådan grupp av personer utan i stället gett uttryck för missaktning av gruppen på grundval av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung eller trosbekännelse. En kommentar (nr 6) – som avsett att det ”ska bli underbart att avrätta” personer med en viss hudfärg ”på löpande band” – får även anses ha innefattat hot mot en grupp av personer med anspelning på hudfärg. Dessa elva meddelanden har alltså haft ett innehåll som utgjort hets mot folkgrupp.

I fråga om ett meddelande (kommentar nr 20) gör tingsrätten en annan bedömning. I meddelandet beskrevs personer – särskilt kvinnor – med ett visst nationellt ursprung som långsamma, energilösa och passiva med obekväm klädsel. Enligt tingsrätten har meddelandets innehåll inte i tillräcklig grad varit nedsättande för att meddelandet ska anses ha varit ett fall av hets mot folkgrupp.

Det krävs enligt 5 § i BBS-lagen inte bara att de elva meddelandenas innehåll utgjort hets mot folkgrupp, utan det ska vara uppenbart att så är fallet. Uppenbarhetsrekvisitet har motiverats med att det inte är realistiskt att begära att den som tillhandahåller tjänsten ska kunna ta ställning till svåra juridiska gränsdragningsproblem (se prop. 1997/98:15 s. 17). Enligt tingsrätten har de elva meddelandena haft ett innehåll som så klart överskridit gränsen för det tillåtna att de uppenbart utgjort hets mot folkgrupp.

Nästa steg i prövningen blir då om Jan Axelsson har brutit mot sina skyldigheter enligt 5 § i BBS-lagen genom att inte ta bort meddelandena. Vid en isolerad läsning av paragrafen går det knappast att dra någon annan slutsats än att en tillhandahållare bryter mot denna om han eller hon underlåter att ta bort meddelanden som uppenbart innehåller hets mot folkgrupp. Av förarbetena till lagen framgår dock att skyldigheten enligt 5 § måste ses i ljuset av den uppsiktsplikt som föreskrivs i 4 §. Det underströks särskilt att det aldrig varit avsikten att slå fast något generellt krav på tillhandahållaren att granska varje enskilt meddelande. (Se prop. 1997/98:15 s. 15.)

Försvaret har – som det får antas utifrån en formulering i förarbetena – argumenterat för att skyldigheten att ta bort meddelanden inträder först när tillhandahållaren får kännedom om förekomsten av meddelandet (jfr a. prop. s. 20). Det bör dock uppmärksammas att lagstiftaren inte har avsett att en tillhandahållare som håller sig okunnig ska kunna gå fri från ansvar. Enligt tingsrätten får lagen uppfattas på det sättet att det i de fall då tillhandahållaren har åsidosatt uppsiktsplikten och till följd därav har underlåtit att ta bort

meddelanden enligt 5 § kan bli aktuellt med straffrättsligt ansvar (jfr a. prop. s. 18 och 20). Frågan blir därför om uppsiktsplikten har åsidosatts i detta fall. I förarbetena anges att det krävs någon form av återkommande kontroll av de meddelanden som sänds in. Det kan inte anses förenligt med uppsiktsplikten att tjänsten är utan innehållskontroll under längre tid. Tillhandahållaren bör därför regelbundet gå igenom innehållet i den elektroniska anslagstavlan. Vad som är ett rimligt tidsintervall får avgöras från fall till fall och främst med hänsyn till hur många som regelmässigt kopplar upp sig mot tjänsten. Ett riktmärke bör vara att i inget av fallen bör en tjänst kunna lämnas utan tillsyn under längre tid än en vecka. Ibland är antalet meddelanden i den elektroniska anslagstavlan så stort att det inte är rimligt att kräva att tillhandahållaren aktivt kontrollerar meddelandena. Avsikten är inte att tillhandahållare ska drabbas på ett sådant sätt att deras verksamhet i någon väsentlig mån försvåras eller uppkomsten av nya tjänster äventyras. Ett sätt att uppfylla uppsiktsplikten om mängden meddelanden gör det svårt att läsa alla meddelanden i tjänsten med en rimlig arbetsinsats eller till rimliga kostnader kan därför vara att med hjälp av en ”klagomur” ge användarna möjligheter att nå tillhandahållarna för att påtala en förekomst av straffbara meddelanden. Det förutsattes också att det inom ramen för självsanering tas fram riktlinjer eller rutiner för ett seriöst tillhandahållande av tjänster. (A. prop. s. 15 och 16.)

Av utredningen i målet har framgått att Flashback har 100 oavlönade moderatorer som löpande utövar tillsyn över inläggen. Man har också en rapporteringsfunktion som är tillgänglig för den som varit registrerad som medlem och som loggat in. Den som inte varit medlem och som vill rapportera ett meddelande är hänvisad till att skicka in e-postmeddelanden eller vanlig post. Jan Axelsson har förklarat att det dagligen postas ca 15 000 meddelanden på webbforumet och att det i praktiken varit i det närmaste omöjligt för moderatorerna att gå igenom samtliga meddelanden. Tingsrätten drar också slutsatsen att moderatorernas uppsikt inte har varit dimensionerad för att kunna granska varje meddelande.

På Flashback finns det alltså en möjlighet för användare att rapportera inlägg. Denna möjlighet har varit tillgänglig för medlemmar i webbforumet. Mot bakgrund av att Flashback har nästan 1,7 miljoner medlemmar får det förut-sättas att många av dem som tar del av webbforumets innehåll också är medlemmar. Trots detta måste det betecknas som en brist att rapporteringsfunktionen inte varit tillgänglig för användare som inte varit medlemmar. Det som nu sagts gäller trots att de sociala nätverkstjänster som Jan Axelsson har jämfört med har motsvarande begränsningar av rapporteringsfunktionen, att det kan finnas risk för att rapporteringsfunktionen missbrukas om det inte går identifiera vem som gjort anmälan och att återkoppling till den som gjort rapporteringen inte kan göras i de fall då den som rapporterar är anonym. Den brist som funnits i rapporteringsfunktionen läks dock i någon mån av att användare som inte är medlemmar har kunnat rapportera meddelanden genom e-post eller vanlig post.

Åklagaren har tagit upp frågan om det inte med modernare tekniska lösningar än de som fanns tillgängliga vid lagens tillkomst varit möjligt att granska webbforumets innehåll. Det skulle kunna gälla att moderatorerna har en möjlighet att söka på vissa kränkande ord eller man använder artificiell intelligens för att söka igenom webbforumet efter straffbart material. Jan Axelsson har tillbakavisat att några sådana lösningar som är ändamålsenliga har kunnat användas. Någon utredning om vilka lösningar som det skulle kunna vara fråga om har inte lagts fram av åklagaren. Tingsrätten anser mot den bakgrunden att det inte går att slå fast att det varit en brist att några sådana lösningar inte använts för att granska meddelanden på webbforumet. Det ska i det sammanhanget också noteras att de aktuella meddelandena publicerades för några år sedan och att en påtaglig utveckling av tjänster inom området för artificiell intelligens har skett sedan dess.

Vid bedömningen måste det även vägas in att Jan Axelsson och Flashback har vidtagit vissa självsanerande åtgärder för att motverka missbruk av webbforumet. Detta har skett genom att ställa upp olika riktlinjer och regler för användarna. I en av reglerna förbjuds meddelanden som utgör hets mot folkgrupp. En användare som överträder reglerna kan bli varnad, eller tillfälligt eller permanent avstängd.

Jan Axelsson har alltså sett till att det har vidtagits flera åtgärder som anvisats av lagstiftaren för att se till att bedriva uppsikt över meddelandena. Det förhållandet att de straffbara meddelandena fanns på webbforumet i över ett år utan att tas bort talar dock för att den uppsikt som funnits över tjänsten inte var tillräcklig. Jan Axelsson har invänt att det förhållandet att nästan 10 procent av meddelandena tagits bort av moderatorerna visar att man har bedrivit en aktiv uppsikt. Tingsrätten delar försvarets uppfattning att det visar på att moderatorerna har varit aktiva. Den stora andelen borttagna meddelanden måste dock ges betydelse även i ett annat avseende. Även om det givetvis inte går dra slutsatsen att samtliga dessa meddelanden enligt BBS-lagen måste tas bort, var det en indikation på att det fanns åtskilliga meddelanden på webbforumet som krävde närmare granskning och att verksamheten delvis haft en inriktning som gjorde att uppsiktskraven ställdes högre på Jan Axelsson.

Sammantaget drar tingsrätten slutsatsen att Jan Axelsson inte har haft den uppsikt över tjänsten som skäligen kan krävas med hänsyn till omfattningen och inriktningen av verksamheten. Till följd av detta har han också brutit mot 5 §.

För att Jan Axelsson ska kunna dömas till ansvar krävs det att han var grovt oaktsam när han bröt mot 5 §. Enligt förarbetena ska ledning för den bedömningen främst sökas i hur Jan Axelsson har uppfyllt sin plikt att ha uppsikt över tjänsten (se a. prop. s. 20). Som tingsrätten har konstaterat har Jan Axelsson

åsidossatt uppsiktsplikten. Frågan blir då i vad mån han insåg eller borde ha insett att risken för att det fanns sådana straffbara meddelanden på webbforumet som inte tagits bort. Som tingsrätten har konstaterat i det föregående har det funnits indikationer på att det kunde förekomma straffbara meddelanden på webbforumet och att moderatorerna inte kunde identifiera samtliga meddelanden. Det var oaktsamt av Jan Axelsson att i den situationen hoppas på att rapporteringsverksamheten och Flashbacks övriga självsanerande åtgärder skulle kunna förhindra att straffbara meddelanden fanns på forumet. Det hade varit ett berättigat krav att ställa på Jan Axelsson att han utvidgade moderatorverksamheten eller vidtog någon annan åtgärd för att säkerställa att det inte förekom uppenbart straffbara meddelanden på webbforumet. Tingsrätten konstaterar dock att grov oaktsamhet i straffrättsliga sammanhang typiskt sett reserveras för mer klandervärda utslag av försummelse eller nonchalans. Mot bakgrund av de åtgärder som Jan Axelsson ändå hade vidtagit, gör tingsrätten bedömningen att det från Jan Axelssons sida inte har varit fråga om kvalificerad försummelse eller om nonchalans. Han kan därför inte anses ha varit grovt oaktsam.

Åtalet ska mot denna bakgrund ogillas.

Övriga frågor

Nils Hillert som varit offentlig försvarare för Jan Axelsson har begärt ersättning som motsvarar 23 timmars arbete och 2,25 timmars tidsspillan. Tingsrätten anser att Nils Hillert med hänsyn till målets begränsade omfattning får anses vara skäligen tillgodosedd med en ersättning som motsvarar 19 timmars arbete. Den ersättning som han i övrigt har begärt är skälig.

Det finns skäl att förordna om fortsatt sekretess i enlighet med vad som framgår av domslutet.

RÄTTEN

Rådmannen Erik Tiberg samt nämndemän.

Digitalt signerad av rådmannen Erik Tiberg

ÖVERKLAGANDEINFORMATION

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Stockholms tingsrätt senast **den 22 oktober 2025**. Överklagandet ska vara skriftligt. Stockholms tingsrätt skickar det vidare till Svea hovrätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

I hovrätten krävs prövningstillstånd. Det innebär att Svea hovrätt först tar ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall:

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att

överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Stockholms tingsrätt och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha.
3. Förklara varför du tycker att hovrätten ska ge prövningstillstånd.
4. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
5. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
6. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
7. Skicka eller lämna in överklagandet till Stockholms tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Stockholms tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Svea hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Svea hovrätt skicka brev på det sättet.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Stockholms tingsrätt eller Svea hovrätt om du har frågor.